

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

חוקת

(חלק כח שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת חוקת, ג'ט תמוז, ה'תשפ"ה (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

חוקת

131

הדורות? ובפרט כשמדובר בענין שבעבר, והרי (בלשון הש"ס) "מאי דהוה הוה".

והתמיהה אף גדולה יותר בנוגע לסיום דברי הרמב"ם, "והעשירית יעשה המלך המשיח מהרה יגלה אכ"ר" – אשר לא נזכר אפילו במדרשי רז"ל שי"ל שהם המקור דהרמב"ם!

בנוגע לעצם ההוספה, "והעשירית יעשה המלך המשיח" אפשר לבאר (על-כל-פנים בדוחק), שכיון שהרמב"ם הביא בספרו גם הלכתא למשיחא, הוסיף וכתב שאף מלך המשיח יעשה פרה אדומה⁷; אבל עדיין תמוה מה שהוסיף אחר כך, "מהרה יגלה אכ"ר" – מה לו לכלול בקשה ותפלה על ביאת המשיח בספר הלכה⁸?

(5) יומא ה, ב. ועוד.

(6) וצ"ע וחיפוש מקורו דהרמב"ם. ולהעיר מאותה שה"ש בתחלתו: וראיתי בספר א' שהעשירית תהי' לימות המשיח (ראה הערה 2). ולהעיר מכ"כ ענינים שהעשירי בימיה"מ (או ע"י משיח) – שירה העשירית, מנין העשירי דבנ"י וכו', כיבוש ארץ עשר אומות, עשר נימין דכינור דביהמ"ק וכו'. וראה מדרש מעשה תורה אות יו"ד.

– ובקריט ספר (להמב"ט) על הרמב"ם כאן, מוסיף (על ל' הרמב"ם – "והעשירית . . מהרה יגלה"): כנגד עשרה פסוקים שיש מתחלת פרשת פרה עד לחוקת עולם שהם בענין עשיית הפרה. (7) אבל לכאורה דוחק, כי מאי קמ"ל שמלך המשיח יצווה שיקיים ציווי התורה לעשות פרה אדומה?

(8) משא"כ כשמוסיף הרמב"ם בפיה"מ (סנהדרין פ' חלק ד"ה וכת שני'), וכן באגרת תימן

א. כתב הרמב"ם בהלכות פרה אדומה¹: ותשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו עד שחרב הבית בשנייה ראשונה עשה משה רבינו שנייה עשה עזרא ושבע מעזרא עד חורבן הבית והעשירית יעשה המלך המשיח² מהרה יגלה אמן כן יהי רצון.

מקור דברי הרמב"ם במשנה³, ושם נחלקו במנין הפרות האדומות שנעשו עד חורבן בית שני – אם שבע או תשע (ונתבאר במשנה שם "מי עשאם"), ופסק הרמב"ם (כדעת חכמים) שהיו תשע, והוסיף, "והעשירית יעשה המלך המשיח כו".

אבל צריך להבין: ספר היד אינו ספר של דברי ימי ישראל, אלא ספר הלכה (כדברי הרמב"ם בהקדמת הספר) – ואם כן, למאי נפקא-מינה בספר של הלכה⁴ מספר הפרות שנעשו במשך

(1) ספ"ג.

(2) ע"ד "עשה משה רבנו" (והבפועל – ע"י אלעזר הכהן) כי הוא "רבנו" והורה וציווה כו', ועד"ז הבפועל דפריה העשירית ע"י כהן אבל ההוראה והציווי ע"י יו"ת דודו כי הוא המלך המשיח.

(3) פרה פ"ג מ"ה.

(4) משא"כ במשנה שלפעמים הובאו ענינים שאינם הלכה. – אבל ראה משנה אחרונה שם (שמתרץ למאי נפק"מ "מי עשאן"). ולהעיר מתו"ט שם מ"ג (ד"ה וזורקו).

וי"ל שידיעת מספר הפרות נפק"מ (בזמן בית שני) בההלכה (פרה שם מ"א) ד"מזין עליו . . מכל חטאות שהיו שם" (אלא שאם "לא מצאו משבע עושין משש כו' ומאחת" – שם מ"ה). – וברמב"ם ראה לקמן סוס"ב (ובהערה 25).

אדומה (וענין המשיח בא רק בדרך אגב) – מוסיף הרמב"ם תפלה זו!

ב. ויובן בהקדם השינוי שמצינו בין אופן הבאת ענין זה עלידי הרמב"ם ובין מקור הדברים במשנה:

במשנה באו הדברים אודות שבע (או תשע) פרות אדומות בהמשך לדין „לא מצאו משבע עושין משש כו“¹⁵. בתחילת הפרק¹⁶ נאמר במשנה שיש להפריש את הכהן השורף את הפרה מביתו שבעת ימים ו„מזין עליו כל ז' הימים מכל חטאות שהיו שם“ (מאפר כל פרות אדומות אשר נעשו מימות משה כו'¹⁷). ובהמשך לזה¹⁸ איתא „לא מצאו משבע עושין משש וכו“, ובהמשך הדברים נאמר „ומי עשאם הראשונה עשה משה כו“;

אולם הרמב"ם הביא ענין זה בהמשך לדין אחר¹⁹ – „ושלשה¹⁹ חלקים היו חולקין את כל אפרה, אחד ניתן בחיל ואחד בהר המשחה ואחד מתחלק לכל המשמרות, זה שמתחלק לכל המשמרות היו הכהנים מקדשין ממנו וזה שניתן בהר המשחה היו ישראל מזין ממנו וזה שניתן בחיל היה מוכן ומוצנע שנאמר²⁰ והיתה לעדת בני ישראל למשמרת מלמד שמצניעין ממנו, וכן היו מצניעין מאפר כל פרה

[בספר היד יש צורך להביא את הדין שצריך להתפלל על ביאת המשיח⁹ (ואכן הביא הרמב"ם בסדר התפילות שלו¹⁰ את נוסח תפלת י"ח, שיש בה „שאלת¹¹ כל הדברים שהן כמו אבות לכל חפצי איש ואיש ולצרכי הציבור כולן“, כולל) תפילות על ביאת המשיח] – אבל מה מקום יש לכלול בספר היד⁸ תפלה של הרמב"ם על ביאת המשיח?]

אפילו אם תמצי לומר שיש לתפלה כזו מקום, היה מתאים יותר לכאורה שתפלה זו תבוא בפרקים שבהם ה„סוגיא“ היא אודות מלך המשיח – בשני הפרקים האחרונים של (הלכות מלכים¹² ו)ספר היד, העוסקים במשיח ובימות המשיח¹³ (ויש אף דפוסי רמב"ם¹⁴ שבהם הכותרת של שני פרקים אלה היא „הלכות מלכים ומלחמות ומלך המשיח“) –

אולם שם לא מצינו בין דברי הרמב"ם בקשה ותפלה על ביאת המשיח; ודוקא כאן בהלכות פרה אדומה, שה„סוגיא“ המדוברת בהן אינה אודות משיח אלא אודות פרה

(וכ"ה גם במקור הערבי שם – ראה הוצאת קאפח) תפלה זו „מהרה יגלה“. וראה בחיי ריש פרשתנו, שמונה עשר הפרות כו' ומסיים „עשירית עתיד לשרוף מלך המשיח במהרה בימינו“. ולהעיר מרמב"ן פרשתנו (יט, טז בסופה) „ואנחנו בעונותינו טמאי הגלות כו' עד יערה עלינו כו' אמן וכן יהי רצון במהרה בימינו“.

(9) ראה פיה"מ סנהדרין שם (היסוד הי"ב) – בתרגום קאפח (משא"כ בפיה"מ לפנינו) – „ולתפלה לבוא“.

(10) בסו"ס אהבה. וראה הל' תפלה פ"ב ה"ג.

(11) ל' הרמב"ם שם פ"א ה"ד.

(12) פ"א י"ב.

(13) או לפר"ט – בהלכות תשובה פ"ט ה"ב.

(14) וינציאה (רפד. שי).

(15) שם מ"א.

(16) ל' הרמב"ם בפיה"מ שם. ועד"ז בר"ש

ורע"ב שם. רש"י יומא ד, רע"א.

(17) ראה מפרשי המשניות שם.

(18) ודין הנ"ל שבמשנה (שמזין מכל החטאות

כו') הובא ברמב"ם לפר"ט (פ"ב ה"ו).

(19) והוא ממשנה פרה ספ"ג ותוספתא שם

ספ"ג.

(20) פרשתנו יט, ט.

ופרה ששורפים בחיל" – ובהמשך לזה באים דברי הרמב"ם, "ותשע פרות כו".

וזהו חילוק עיקרי בתוכן הענין:

לפי הסדר במשנה, בא ענין זה (הפרות שנעשו במשך הדורות) בהמשך לעשיית הפרה לשם השימוש באפר הפרה (ההזאה מאפר הפרה על הכהן השורף את הפרה²¹);

משא"כ הרמב"ם הביא את הדברים בהמשך לחיוב להצניע, "מאפר כל פרה" למשמרת. דין זה של "למשמרת" – אין מקרא יוצא מידי פשוטו – אינו רק כדי שיהיה האפר מוכן להזאה²², אלא עיקר ענינו הוא (כשמו) – שהאפר יהיה מוצנע למשמרת. קיומו של חלק זה מן האפר אינו רק חיוב כחלק מהזאת פדה אדומה, אלא זהו דין מיוחד, שהאפר מכל פרה צריך להיות מוצנע למשמרת (אפילו לולא הצורך באפר עבור הזאה לטהר מטומאת מת).

בסגנון אחר (ובעומק יותר): תוכן החיוב של "למשמרת" הוא – שיהיה

תמיד אפר "מוכן ומוצנע"²³, ובלשון הרס"ג²⁴, "ופרה למשמרת בתדר" [שהרי זהו המושג והתוכן ד, "למשמרת", שהדבר משומר באופן שהוא קיים תמיד]. ונמצא, ש"למשמרת" אינו (רק) חיוב נפרד על כל פרה, שיש להצניע חלק מאפרה למשמרת (על-דרך החיוב לקחת מהאפר חלק עבור כהנים וחלק עבור כל ישראל) – אלא זהו (גם) חיוב כללי (בפרה) ותמיד²⁵, שלעולם צריך להיות אפר פרה המוצנע, "למשמרת".

(23) ולהעיר מלשון הרמב"ם בסהמ"צ (מ"ע קיג) שמצות פרה אדומה היא, "שיהי' אפרה מוונן למי שיצטרך אליו" (וכ"כ במנין המצות בריש ספר היד, "להיות אפרה מוכן").

אבל שם הכוונה שיהי' מוכן (כלשוננו בסהמ"צ (שם) "לטהרת טומאת מת" (היינו השימוש בו בפועל, שזהו עיקר מטרת עשיית פרה אדומה); משא"כ החלק שמוצנע למשמרת, עיקר ענינו הוא – עצם מציאותו במקום מוצנע כו'.

(24) בסהמ"צ שלו שם. – ולהעיר מפרש"י פרשתנו מ' משה הדרשן (בסוף פרשת פרה אדומה) "למשמרת, כמו שפשע העגל שמור לדורות".

(25) ועפ"י נמצא, שלגבי החיוב ד, "למשמרת" כל העשר פרות אדומות הן כמו חפצא אחת, שע"י כולם יש אפר פרה, "למשמרת" תמיד [ויומתק עפ"י טעם החיוב להיות על הכהן השורף את הפרה, "מכל חטאות שהיו שם" (ורק אם לא מצאו מכולם מזין (עכ"פ) מאחת, כניל הערה 4)].

(*) וראה בביאור הרי"ף פ' ערלא שם, שכוונת הרס"ג היא לחלק שנתון בחיל (כדחז"ל שעל חלק זה נאמר "למשמרת"), אלא ששם ביאר שזהו עיקר המצוה כי ממנו מזים על הכה"ג. ע"ש. זה דוחק כמשנ"ת בלקו"ש חט"ז ע' 418 ואילך. אבל ע"פ המבואר בפנים י"ל, שכוונת הרס"ג (גם) לחלק שנתון בחיל למשמרת (ולא לשימוש), שזהו ענין עיקרי בפרה אדומה, כפנינים. וראה גם ט' השיחות תשמ"ט שם בארוכה.

(21) וכן על הכה"ג לפני יוהכ"פ (ראה פרה שם מ"א. יומא ח, א. וש"נ).

(22) אף שלכאורה ג"ז נכלל בו, כדיוק לשון הרמב"ם, "מוכן ומוצנע" (וראה הערה הבאה) – ראה מפרשים למשנה פרה שם (וכן בפיה"מ להרמב"ם) שהיו מזין על הכה"ג וכהן השורף את הפרה מן האפר המוצנע (בחיל) למשמרת. וכ"ה בפרש"י יומא שבהערה 16. וראה בארוכה ביאור הרי"ף פ' ערלא לסהמ"צ הרס"ג פרשה מה (קצא, א).

אבל להעיר שבס' היד (הל' פרה אדומה פ"ב ה"ד ואילך. וכן בהל' עבודת יוהכ"פ פ"א ה"ד) לא נזכר (בפירוש) שהוא מהאפר הנתון בחיל. וראה פרש"י עה"ת פרשתנו (יט, ט). תוי"ט שם ספ"ג. וראה ס' השיחות תשמ"ט ח"א (קה"ת תש"נ) ע' 343 הערה 10. וש"נ. ואכ"מ.

ג. עפ"י יש לומר, שזוהי גם כוונת הרמב"ם בהזכירו את תשע הפרות שנעשו מזמן משה ועד חורבן בית שני:

לאחר שהזכיר הרמב"ם את החיוב להצניע אפר פרה, "למשמרת", שהוא חיוב תמידי (כנ"ל) – ביקש להביא חיזוק לדבריו, שחיוב זה קויים במשך כל הדורות; ולכן הביא את דברי המשנה על תשע הפרות, שמהם עולה שאפר הפרה היה קיים תמיד²⁶ (וכדיוק לשון הרמב"ם: "תשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו עד שחבר הבית בשנייה" – בכל זמן היה קיים אפר הפרה, "למשמרת").

[ועל־דבר דברי הרמב"ם בתחילת

הלכות בית הבחירה²⁷ אודות "משכן שעשה משה רבינו" ופרטי ההשתלשלות שבזה (משכן שהעמידו בגלגל, משכן שילה, נוב גבעון) עד שנבנה המקדש בירושלים – דלכאורה גם על כך יש לשאול, "מאי דהוה הוה?"

וכבר נתבאר בזה במקום אחר²⁸, שכיון שלדעת הרמב"ם²⁹ הציווי על בנין בית המקדש נלמד מהפסוק³⁰ "ועשו לי מקדש" (שנצטוו בו ישראל במדבר, לפני כניסתם לארץ ישראל), נמצא שזוהי מצוה תמידית בכל הזמנים. ולכן האריך הרמב"ם בדבריו על המשכן שהעמידו במשך הדורות (עד ש,נבנה המקדש בירושלים) – כדי להוכיח ש,ועשו לי מקדש" היא מצוה תמידית, וציווי זה קויים במשך כל הדורות (גם לפני שבאו לירושלים)].

ומאחר שהרמב"ם כלל בספרו גם הלכתא למשיחא, כנ"ל – עליו לבאר (לא רק איך נתקיים הציווי "עד שחבר הבית בשנייה", אלא גם) איך יתקיים הציווי ב,בנין העתיד להבנות"³¹ – "והעשירית יעשה המלך המשיח"³².

ובזה אפשר לבאר גם הטעם שהוסיף הרמב"ם, "מהרה יגלה": כיון שישנו חיוב תמידי שיהיה אפר פרה, "למשמרת", נמצא שמצות פרה אדומה

ובזה יומתק (ע"ד הרמז) שמביא הרמב"ם גם מספר הפרות (ולא רק מתי נעשו כו') – כי בזה שהן עשר פרות, שהוא מספר (אחד) שלם, עשירי אחת*, מודגש שכולן יחד הן חפצא אחת. ולהעיר מלשון הרמב"ם, "והעשירית יעשה כו'" (ולא – והמלך המשיח יעשה עשירית").

(26) ולהעיר ממחז"ל (במדבר פרשתנו פי"ט, ו) (ובידי משה ופי' מהרז"ו שם). הובא גם בפרש"י יומא שבעה (16) דאפר פרה של משה קיים לעולם. וראה תוי"ט פרה שם מ"ג. משנה אחרונה שם מ"ה. גו"א ושפ"ח לפרש"י פרשתנו (יט, ב). של"ה חלק תושב"כ דרוש לפ' פרה (שנט, ב).

ועפ"י יומתק זה שהרמב"ם הזכיר רק משה ועזרא (ולא כל אלה שעשו שאר הפרות, אף שנזכרו במשנה שם) – כי משה ועזרא מדגישים ענין הנצחיות, דמעשה ידי משה נצחיים (ראה סוטה ט, סע"א). וכנ"ל דאפר פרה שלו לא כלה – וראה לקו"ש חל"ג ע' 127 ואילך; ועזרא שקול כמשה (ראה סנהדרין כא, סע"ב). ולהעיר מרמב"ם הל' ביהב"ח (ספ"ו) שדוקא כיבוש וקידוש עזרא קדשה לעתיד לבא.

(*) להעיר מהראב"ע לשמות ג, טו. ט' הפרדת שער ב. ועוד.

(27) פ"א ה"א.ב.

(28) לקו"ש חט"ז ע' 304. ע"ש באורך.

(29) שם ה"א.

(30) תרומה כה, ח. – ולא מן הפסוק "לשכנו תדרשו גו'", "והי' המקום אשר יבחר ה' גו'" (פ' ראה יב, ה. שם, יא) – ראה כס"מ לרמב"ם שם. לח"מ ריש הל' מלכים. לקו"ש שם ע' 298 ואילך ובהנמק שם.

(31) ל' הרמב"ם הל' ביהב"ח שם ה"ד.

(32) וראה לעיל הערה 25 בסופה.

ובדיוק סדר ההלכות (ובפרט כאשר ההלכה היא חידוש של הרמב"ם שלא נמצא בפירוש בש"ס וכו').

ועל-דרך-זה בנידון דידן: מה שהרמב"ם (א) הוסיף תפלה על ביאת (וגילוי) המשיח, ואף זאת (ב) לא במקומה (לכאורה) ב"הלכות משיח" אלא דוקא בהלכות פרה אדומה (שבהן בא ענין המשיח בדרך אגב) – בא ללמד ענין של הלכה.

ה. ויש לומר הביאור בזה:

בנוגע לחיוב להאמין בביאת המשיח פסק הרמב"ם בהלכות מלכים³⁶ „וכל מי שאינו מאמין בו או מי שאינו מחכה לביאתו .. הוא כופר .. בתורה ובמשה רבינו". כלומר, לא די להאמין בביאת המשיח, אלא יש חיוב לקוות ולחכות לביאת המשיח.

ואם כן הוא, מובן שכשם שענין האמונה בביאת המשיח הוא ענין תמיד, על-דרך-זה החיוב להיות „מחכה לביאתו" הוא חיוב תמיד. אדם מישראל חייב תמיד לקוות ולחכות למשיח, ויתירה מזו, כפי שאנו אומרים בתפלה – „כי לישועתך קוינו כל היום".

הענין של "מחכה לביאתו", שפירושו – כפשוטו לשון ההלכה – הרגש בלב (ולא ידיעה בעלמא), בא מכך שיהודי מרגיש שאינו יכול להגיע לשלימות ללא ביאת המשיח, וממילא הוא עומד בתקוה תמידית לביאת המשיח, בהרגישו שבלעדיו הרי הוא „חסר". מזה מובן שכאשר אדם – המחכה לביאת המשיח – מזכיר ענין

„תובעת" שגילוי המשיח יהיה מהר ככל האפשר, כדי שתתאפשר עשיית אפר הפרה³³. שכן, בכל רגע ורגע שאין בשום מקום שבו נמצאים בני ישראל אפר פרה מוצנע ומשומר, יש חסרון (בשלימות) קיום הציווי שצריך להיות תמיד אפר פרה „למשמרת"³⁴.

ד. אבל עדיין אין זה ביאור מספיק – שהרי פשוטות לשון הרמב"ם היא בקשה ותפלה על גילוי המשיח, וכמו שכתב הרמב"ם בפירוש „אכ"ר"³⁵ ואם כן, התמיהה במקומה עומדת: מה מקומה של תפלה על ביאת (וגילוי) המשיח בספר היד?

ועל כרחך צריך לומר, שבכך רמז הרמב"ם ענין של הלכה. וכידוע שדרכו של הרמב"ם לרמוז הלכות בדיוק לשונו

(33) עפ"י יומתק שנקט הרמב"ם ל' „מהרה יגלה" (ולא – „יבוא") – (כ) ** גילוי המשיח מורה על המצב ד„משיח ודאי", שזהו דוקא לאחר בנין ביהמ"ק כו' (רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ד), ומכיון שלעשיית האפר צ"ל ביהמ"ק (ראה רמב"ם הל' פרה אדומה פ"ד ה"ה), הרי שבשביל עשיית האפר צ"ל „מהרה יגלה" דוקא.

(34) ועפ"י הנ"ל הערה 25 שכל הפרות הן כמו חפצא אחת – נמצא, שכל זמן שחסר אפר פרה מסוימת – חסר בה „למשמרת" של הפרות הקודמות. ואכ"מ.

(35) אבל להעיר שבדפוס רומי רמ ליתא. וכן ליתא במדרש הגדול פרשתנו יט ט. קרית ספר על הרמב"ם כאן.

(*) כלשון הרגיל בכ"מ ביאת המשיח. וכ"ה לשון הרמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ו. הל' נזירות פ"ד ה"א. הל' מלכים פ"א. פ"ב ה"ב. – משא"כ בהנמון לעיל הערה 8. וי"ל שהוא ע"פ ל' חז"ל (סוכה נב, א) „משיח בן דוד שעתיד להגלות במהרה בימינו". (** ואולי מרמז בזה הרמב"ם לזה שאפרו של פרת משה קיים לעולם ולעת"ל יגלה האפר (ויקדשו (גם) ממנו כו') – ראה הנמון בהערה 26.

(36) פ"א ה"א.

הקשור למשיח, ואפילו יהיה זה בדרך אגב, הוא אינו יכול להתייחס לכך בשוויון נפש, אלא הדבר מעורר בו מיד את רגשי הצפיה למשיח; וכיון שהדבר נעשה „צרכו“³⁷, ממילא חייב הוא להתפלל על זה, לומר תפלה על מילוי חסרונו³⁸ – שיזכה מהרה, בהקדם, תיכף לביאת המשיח.

וזהו כוונת הרמב"ם (א) בעצם הוספת התפלה „מהרה יגלה אכ"ר“, (ב) ובתוספת ההדגשה „מהרה“, (ג) וכל זאת דוקא שלא במקומה, בהלכות פרה אדומה – כי בכך מדגיש הרמב"ם הלכה, כמה צריך יהודי להיות „מחכה לביאתו“, עד שאפילו כאשר ענין המשיח בא בדרך אגב, תוך כדי ענין אחר³⁹, צריכה מיד לפרוץ ממנו התפלה „מהרה יגלה אכ"ר“!

[וכמובן אין מקום לשאול: מדוע הוסיף הרמב"ם את התפלה „מהרה יגלה אכ"ר“ בהלכות פרה אדומה דוקא, ולא בכל פעם שהזכיר את המשיח בספר היד? כי, כנ"ל, ספרו של הרמב"ם הוא ספר הלכה, היינו שענינו להודיע את הלכות התורה. ועל-דרך-זה בעניננו: מה שהוסיף הרמב"ם תפלה זו, הרי זה (לא פרט בהנהגת הרמב"ם

– שאז היה מקום לשאלה מדוע לא נהג כך הרמב"ם בכל פעם ופעם – אלא) כדי להודיע את ההלכה שבזה; וממילא יש לעשות זאת פעם אחת (כשאר כל ההלכות בספר היד שנאמרו רק פעם אחת).⁴⁰

137 ו. כל עניני התורה מדויקים הם בתכלית. וצריך לומר, שמה שהודיע הרמב"ם הלכה זו (בנוגע לאופן החיוב ד, מחכה לביאתו) בהלכות פרה אדומה – אף שענין המשיח נזכר כבר בספרו קודם הלכות פרה אדומה⁴¹ (וגם שם בדרך אגב) – הרי זה בגלל שייכות תוכנית⁴² בין ענין אפר הפרה לביאת (וגילוי) המשיח.

וההסברה בזה⁴³:

כללות ענין הגלות הוא מצב של טומאת מת. נוסף על הענין כפשוטו, שבזמן הזה אנו טמאי מתים⁴⁴, הנה זהו

(40) דוגמא לדבר – גם בפרש"י עה"ת (פשוטו של מקרא): אלה תולדת נח נח איש צדיק (ר"פ נח), ובפרש"י „הואיל והזכירו ספר בשבחו שנאמר (משלי י, ז) זכר צדיק לברכה“ – ומ"מ לא מצינו שבכל פעם שזכר צדיק בתורה „ספר בשבחו“! והתירוץ בפשטות – כי כוונת התורה (לשון הוראה) היא ללמדנו הנהגה זו, ולזה די לכתוב כן במקום אחד. וק"ל.

(41) ראה הנסמך בשוה"ג הא' להערה 33.

ועוד.

(41*) היינו שנוסף ע"ז שמצות פרה אדומה „מחייבת“ גילוי המשיח (כנ"ל סו"ג) – הרי תוכן המצוה עצמה שייך להגאולה.

(42) ראה ג"כ אוה"ת נ"ך ח"א ע' תקכג"ד. וראה לקו"ש חל"ג ע' 128.

(43) כהלשון „כולנו טמאי מתים“ (ל' היראים ששכ"ה (בהשלם – סרע"ז). רדב"ז הל' בכורים

(37) ראה רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב „חיוב מצוה זו כך הוא שיהא אדם כו' ואח"כ שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנון“ (וראה שם ה"ד – נעתק לעיל סעיף א). וראה סהמ"צ להצ"צ שורש מצות התפלה בתחלתו (וש"ג).

(38) שזוהי מצות (ותוכן ענין) התפלה – בקשת צרכיו – כבהערה הקודמת.

(39) ומה שהודיע הלכה זו דוקא כאן בהל' פרה אדומה (ולא כשנזכר ביד ע"ד משיח בפעם הא') – כי בוחר במקום שיש שייכות בתוכן כו', כדלקמן סעיף ו.

(* ראה השקו"ט במפרשי רש"י שם. לקו"ש ח"ה ס"ע 37 ואילך. ואכ"מ.

גם התוכן הרוחני של ענין הגלות: סיבת הגלות היא „חטאינו” – היינו שישנו חסרון בקיום „ואתם הדבקים בה’ אלקיכם” – וממילא⁴⁴ יש חסרון⁴⁵ ב„חיים כולכם היום”.

ואפר הפרה – הטהרה מטומאת מת – מרמז על הגאולה מהגלות, הטהרה

ממצב זה של פירוד מדביקות בה’ אלקים חיים.

וי”ל שזהו הדיוק בנבואת הגאולה⁴⁶ „חרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם” – זריקה דוקא, כלומר, טהרה על-ידי הזאה – „הזית מי חטאת המעבירין טומאת המת”⁴⁷, וטהרה זו תבוא בגלוי בביאת משיח צדקנו,

יבוא ויגאלנו במהרה בימינו ממש, ובלשון הרמב”ם – „מהרה יגלה אמן כן יהי רצון”.

(משיחות ד’ מרחשון תשמ”ו)

פ”ה ה”ט. ב”ח יו”ד ששכ”ב. מג”א סתקס”א סק”ב. ובכ”מ. – וראה טיו”ד ששל”א „שהכל טמאים”; ראב”ד הל’ נזירות (פ”ה הט”ו”ז) „והכהנים בזמן הזה טמאי מת הן”. ועוד. וראה אנציקלופדי תלמודית מע’ אפר פרה בסופו (וש”נ). ועוד.

(44) ואתחנן ד, ד. וראה אדר”נ פל”ד, י.

(45) ובכמה ענינים נאמר מה לי קטלא פלגא מה לי קטלא כולי’ (ב”ק סה, א. ב”מ צה, רע”א. חולין לה, סע”ב. וש”נ).

(46) יחזקאל לו, כה.

(47) פרש”י עה”פ שם. חדא”ג מהרש”א יומא פה, ב. וראה לקו”ש ח”ז (ע’ 179. שם ע’ 184) – סיומים על מס’ יומא.

